

อ่อนไหว

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ถาม-ตอบ ปัญญาธรรม วันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๖

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ถาม : ข้อ ๒๘๙๐. เรื่อง “เจ้ากรรมนายเวร”

นมัสการหลวงพ่อกุศลคุณ หลวงพ่อเมตตาหลวงพ่อดังนี้

ลูกสงสัยว่ากรรมที่เจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรังหรือเป็นโรครักษายาก นอกเหนือจากการรักษาตามแพทย์สั่งแล้ว เราควรอุทิศบุญให้เจ้ากรรมนายเวรด้วยวิธีใดบ้างคะ และการอุทิศบุญให้เจ้ากรรมนายเวรจะช่วยให้เราหายเจ็บไข้ได้ป่วยเร็วขึ้นบ้างไหมเจ้าคะ ขอบพระคุณคะ

ตอบ : อันนี้โดยข้อเท็จจริงนะ โดยข้อเท็จจริงของโลก ทางการแพทย์ เมื่อก่อนเราฟังสัมภาษณ์ของนายแพทย์ประเวศ วะสี เขาบอกว่า หนึ่งในสามของงบประมาณสาธารณสุขรักษาโรคอุปาทานของคน

คือคน คนเจ็บไข้ได้ป่วยจริงเรื่องหนึ่ง แต่คนเวลามันเจ็บไข้ได้ป่วยขึ้นมา มันคิดว่ามันเป็นๆ แล้วมันเรื้อรัง รักษาอย่างไรก็ไม่หาย รักษาอย่างไรก็ไม่หาย เขาบอกว่าเสียงบประมาณไปหนึ่งในสามของงบประมาณสาธารณสุขเชียวนะ

แล้วเวลาเขาจะแก้ไขด้วยอย่างนั้นนะ ทางการแพทย์ ถ้าคนเป็นแพทย์เขาดีงาม เขาก็พยายามจะวิจัยของเขา เวลาชื่อน้ำกั้น ชีตอะไร บอกว่าเป็นยารักษา หายๆ หายเหมือนกัน นี่ด้วยอุปาทานของจิต ทำให้งบประมาณหนึ่งในสามนะ นายแพทย์ประเวศ วะสี ให้สัมภาษณ์เลย

เพราะว่าถ้าทางวิทยาศาสตร์ เราก็รักษาโรคภัยไข้เจ็บไปโดยทางวิทยาศาสตร์ ทางการแพทย์ แล้วรักษาแล้วทำไมไม่หายละ แล้วรักษาบางคนมันเจ็บออกๆ แอดๆ เจ็บแบบไม่มีเหตุมีผล

เขาก็ทดสอบของเขา เขาบอกใ้ฉันมันเป็นเพราะว่ามันเป็นอุปาทาน เป็นความคิดของเขา แล้วอุปาทานความคิดของคน คนเรามันเจ็บไข้ได้ป่วยมากขึ้นไปอย่างนั้นนะ

ฉะนั้น ในทางการแพทย์นะ เรามีลูกศิษย์คนหนึ่งเขาเป็นโรคมะเร็ง แล้วเขาไปหาหมอ หมอให้ทำอย่างไรก็ทำตามนั้นนะ แล้วเวลารักษาเขาหายด้วย พอเขาหาย พยาบาลคุยกับเขาเลย บอกว่า ตั้งแต่ดูแลคนไข้มานะ ไม่เคยเห็นคนไข้เป็นแบบนี้เลย พุดอะไรทำตามหมอสั่ง ง่ายตายหมดเลย แล้วก็หายง่ายๆ ด้วย

แล้วเวลาเขามาคุยกับเราไง เขาบอกว่าเขาก็อยู่กับพุทโธ เขาก็แบบว่าศึกษาธรรมะแล้ว ใจมันก็เป็นโดยสัจจะโดยความจริง โดยข้อเท็จจริงของเขา เขาก็รักษาไปตามอาการอย่างนั้น แล้วเขาก็รักษาใจของเขาไง หมอให้ทำอะไรก็ทำตามนั้นนะ ไม่อึดๆ ออดๆ ไม่โอดไม่โอย ไม่ต่อไม่รอง ไม่อะไรทั้งสิ้น จะให้ทำอะไรก็ทำ

หมอนะ เขาต้องการคนไข้แบบนี้ ถ้าคนไข้แบบนี้ดูแลรักษาง่าย แล้วมันก็ไม่ทำอะไรแทรกซ้อนไง

ที่นี้อยู่ที่คำถาม ถ้ากรณีที่เราเจ็บไข้ได้ป่วยเรื้อรังหรือเป็นโรคที่รักษายาก นอกจากรักษาด้วยการแพทย์แล้ว เราควรส่วนบุญส่วนกุศลให้เจ้ากรรมนายเวรด้วยวิธีใดเจ้าคะ

อุทิศเจ้ากรรมนายเวร เราก็อุทิศเจ้ากรรมนายเวรของเรา เวลาอุทิศให้เจ้ากรรมนายเวร ถ้าวิธีการอุทิศเจ้ากรรมนายเวรนั้นเรื่องหนึ่งนะ ถ้าเราเจ็บไข้ได้ป่วยขึ้นมา เราเป็นโรครักษายาก ถ้ารักษายาก มันเป็นโรคเรื้อรัง เขาก็รักษาตามอาการที่หมอเขาให้มานั้นแหละ รักษาอาการ ยาที่เขาให้มา เขาให้ไม่ควรทำสิ่งใดก็ไม่ควรทำ

แต่มันเป็นเรื่องกรรมของสัตว์ ดุสิตูคนหาเข้ากินค่า แล้วเวลาเป็นโรคเรื้อรังขึ้นมา เวลาไปหาหมอมันก็ต้องเสียค่ารถ แล้วมันเสียเวลาทำมาหากิน แล้วเงินทองก็ไม่มี โอ้ย! มันเป็นงูกินหาง

กรณีอย่างนี้ เวลากรรมของสัตว์ๆ สัตว์โลกเป็นไปตามกรรม ก็ได้สร้างเวรสร้างกรรมของเขามาอย่างนั้นนะ ถ้าสร้างเวรสร้างกรรมมาอย่างนั้น ถ้ามันเป็นสิ่งใดเป็นขึ้นมาแล้ว เราก็พยายามชวนชวายของเรา

มันมีนะ บางคนที่เขาหาเข้ากินคำ แล้วเจ็บไข้ได้ป่วยขึ้นมา เขาก็พยายามของเขา เขาทำของเขา มีคนไปช่วยเหลือเจือจานเขาเยอะแยะนะ

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเราจะรักษาของเรา เราก็รักษาตามอาการนั้นนะ

เราจะบอกว่า ชาตินี้ปัจจุบันนี้มันเป็นวิบากกรรม มันเป็นวิบาก มันเป็นผลแล้วไง คำว่า “วิบากกรรม” คือผลลัพธ์ แต่ต้นเหตุ ต้นเหตุ จิตที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะมันเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะมาก็ภพก็ชาติ แล้วก็ภพก็ชาติ เธอย้ำคิดย้ำทำจะเป็นจริงเป็นนิสัยของเธอ เธอเกิดแต่ละภพแต่ละชาติขึ้นมาแล้วเธอใช้ชีวิตอย่างไร ถ้าเธอเบียดเบียนสัตว์ เธอรังแกสัตว์ เธอผิดศีลผิดธรรม สร้างเวรสร้างกรรม ต่อไปอนาคตข้างหน้าเวลากกรรมมันให้ผลๆ กรรมให้ผลก็เหมือนกับคนที่เราเกิดมาในชาติปัจจุบันนี้ไง นี่วิบากกรรม

แต่วิบากกรรมมันมาจากไหนล่ะ

ก็มันมาจากที่เราทำมาทั้งนั้นนะ

แล้วทำไมคนอื่นไม่เป็นแบบเราล่ะ

คนอื่นนะ บางคนบอกว่า เฮ้ย! เ็งไม่สบายหรือ เ็งเจ็บไข้ได้ป่วยหรือ เ็งเป็นอย่างไรวะ เพราะเขาไม่เคยเป็นไง คนไม่เคยเจ็บไข้ได้ป่วยเลยเขาก็ไม่เป็นนะ แล้วพอเขาไม่เป็น เขาก็งว่า เฮ้ย! พวกมันเป็นอะไรกันวะ เดียวก็ไปหาหมอ เดียวก็ไปหาหมอ เฮ้ย! เ็งไปหาหมอทำไมวะ ทำไมเ็งไม่อยู่บ้านทำมาหากิน เ็งไปหาหมอทำไมวะ

วิบากกรรมเขาดี นี่วิบากกรรมของคนใจ

ในพระไตรปิฎกนะ พระที่ร่ำรวยรองจากองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าคือพระสีวลี มันมีพระในสมัยพุทธกาลที่ว่าไม่เคยเจ็บไข้ได้ป่วยเลย แล้วเป็นเพราะเหตุใด

พระพุทธเจ้าบอกเลย แต่อดีตชาติที่นานไกลมา เขาเป็นหมอมาน้ำ เขาได้เสียสละพวกสิ่งที่เป็นโรคภัยไข้เจ็บ รักษาโรคภัยไข้เจ็บ นี่เขาทำของเขา มา เวลามันมาในชาติปัจจุบันนี้มันเป็นวิบากกรรม วิบากคือผลของที่ได้ทำมา

แล้วในชาติปัจจุบันนี้เราเป็นแล้ว พอเราเป็นแล้วมันอดมันอด

ภาษาเรานะ แล้วมันไม่ตายด้วย มันเจ็บอยู่อย่างนั้นนะ เร็วรั้งอยู่อย่างนั้นนะ มันไม่หมด
 เหวหมดกรรมไม่ตาย หมดเหวหมดกรรมจากการกระทำนี้ แล้วมันก็ไปต่อภพชาติเวรกรรมใหม่
 ต่อไป เพราะกุสลา ธมฺมา อกุสลา ธมฺมา กรรมเป็นอินไตย ทำมายาวไกลไม่มีต้นไม่มีปลาย
 เราได้ทำของเราามากมายมหาศาลซับซ้อนทั้งดีและชั่ว

ดีก็มี ถ้าไม่มีดี ไม่ได้มาเกิดเป็นมนุษย์ สิ่งได้มาเกิดเป็นมนุษย์เป็นอริยทรัพย์ แต่ผลที่มัน
 จรมาที่ได้สร้างมามากน้อยขนาดไหนนั้นเป็นอีกเรื่องหนึ่ง มันเป็นเรื่องที่ซับซ้อน เห็นไหม กุสลา
 ธมฺมา อกุสลา ธมฺมา กรรมจำแนกสัตว์ให้เกิดต่างๆ กัน เธอย้ำคิดย้ำทำจะเป็นจริงเป็นนิสัยของเธอ
 เธอ เธอได้สร้างเวรสร้างกรรมขึ้นมาจะเป็นกรรมของเธอ แล้วกรรมมันให้ผลไง

ที่นี้กรรมให้ผลชาติปัจจุบันนี้ ถ้าชาติปัจจุบันนี้ ผู้ถาม

ถ้าเราเป็นโรคเรื้อรังที่รักษายาก นอกจากเราจะรักษาทางการแพทย์แล้ว เราควรจะทำอุทิศ
 บุญกุศลให้เจ้ากรรมนายเวรโดยวิธีใดบ้าง

ไอ้ที่มันแก้ไขที่ปลายเหตุ แต่เขาก็ทำกันนะ ไอ้ที่ว่าเขาหลอกลวงโลกกันอยู่นี้ ไอ้แก้
 กรรมๆ ถ้าไม่สบาย มาได้เลย มีกรรมอะไร มาได้เลย เอาตั้งค้มา แล้วกรรมจะหาย แล้วเอ็งหาย
 ต่อหน้ากูนี่แหละ เอ็งกลับไปเอ็งก็เป็นเหมือนเดิมนั่นล่ะ

มันเป็นกรรมของสัตว์

แต่ถ้ามันเป็นจริงเป็นจังนะ ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้ต่างหาก แก้
 กรรมๆ แก้กรรมจนฆ่าพญามาร ฆ่าเวรฆ่ากรรมตายหมดเลย ตายเกลี้ยง ไม่มีอะไรในหัวใจเลย
 เอโก ธมฺโม ธรรมอันเอก มารคร่ำครวญร้องไห้เลย “เจ้าชายสิทธัตถะจะพ้นจากน้ำมือของเราไป
 แล้ว”

พิน พินด้วยอัสวักขยญาณ ทำลายอวิชชาทั้งสี่ จบ

แต่ไอ้ที่มันไม่ ถ้ามันนอกเหนือจากว่าทางการแพทย์สั่ง เราก็ทำตามแพทย์สั่ง ถ้าตาม
 แพทย์สั่ง มันเป็นผล เป็นวิบากกรรม ถ้าเป็นวิบากกรรมขึ้นมา เราต้องทำตามแพทย์สั่ง ต้องมี
 ยารักษา เพราะมันเป็นปลายเหตุไง เพราะมันหายใจไม่ได้ มันเจ็บมันปวด มันก็ต้องบรรเทา

ทุกข์การแก้เจ็บแก้ปวดนี้ไป ถ้าแก้เจ็บแก้ปวดนี้ไป สิ่งนี้บรรเทาทุกข์ บรรเทาทุกข์ไป สิ่งที่ธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ไปรักษาที่หัวใจ รักษาที่หัวใจ เห็นไหม

ถ้ามันไม่มีเวรไม่มีกรรม มันก็ไม่ใช่แบบนี้ ถ้ามันมีเวรมีกรรมที่ดั่งาม รักษาทุกอย่างมันก็หายหมดนะ มันหายเพราะอะไร เพราะยามันพอดี ให้อาแล้วยามันออกฤทธิ์ แล้วสิ่งที่เป็นความอึดเสบ สิ่งที่เป็นบาดแผล มันได้รับการเยียวยาแล้วมันหายสนิทเลย บาดแผลสวยงามร่างกายแข็งแรง กลับบ้านได้ นี่ถ้ามันเป็นกรรมดีไง ถ้ากรรมดี เรายักษาหัวใจเราตรงนี้ ถ้าเรารักษาหัวใจเราตรงนี้ เห็นไหม

เจ้ากรรมนายเวรมันก็มีของเขา แต่ของเขา แล้วมันอยู่ที่ไหนล่ะ จะตามไปหาที่ไหนล่ะ จะกลับไปอดีตชาติมันนะ

มันเจ้ากรรมนายเวร สิ่งที่เป็นเวรเป็นกรรมแล้วขอขมาลาโทษ สิ่งที่เราทำนะ

นอกเหนือจากแพทย์สั่งแล้ว การอุทิศส่วนกุศล เห็นไหม

เวลาสวดมนต์ สวดมนต์เช้า สวดมนต์เย็น ก่อนนอน เจ็บไข้ได้ป่วย ก่อนนอนก็กราบพระ นะโม ตัสสะ สังฆคุณ พุทธคุณ ธรรมคุณ สังฆคุณ เสร็จแล้วเราก็อุทิศส่วนกุศลเจ้ากรรมนายเวร เราได้ไปสะดุดตาปลาใคร เราได้ไปเหยียบเท้าใคร เราไปทำอะไรให้ใครเขาเหม็นหน้า เราทำอะไรแล้วคนเขาสะเทือนใจ ขอขมาลาโทษ เราทำไปโดยที่เราไม่มีสติสัมปชัญญะ หรือเราทำไปโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ หรือเราทำไปโดยที่ที่เราไม่เข้าใจว่าสิ่งนั้นไปกระเทือนใจเขา เพราะเราคิดว่าสิ่งนั้นเป็นความดีงาม แต่อีกฝ่ายหนึ่งเขาเห็นว่าเป็นความที่ไปเหยียดหมิ่นเขา เขาก็ไม่พอใจของเขา นั่นกรรมของสัตว์ นี่เจ้ากรรมนายเวร อุทิศส่วนกุศลซะ ขอขมาลาโทษเขา

นี่พูดถึงว่า นอกเหนือจากทางการแพทย์สั่งแล้ว เราควรอุทิศส่วนกุศลให้กับเจ้ากรรมนายเวรด้วยวิธีการใด

ด้วยวิธีการสำนึกผิด ด้วยวิธีการขอขมาลาโทษ แล้วขอขมาลาโทษ เราจะไปขอขมาลาโทษเขา เขายังจงทรงหงะ ยิ่งไปขอขมาลาโทษเขา เขาเหยียบหัวเลย

เราไม่ต้องไปขอขมาลาโทษเขาถึงตัวเขา เราขอขมาลาโทษที่ภูมิมานะ ความเห็นผิด สิ่งที่เป็นบาปเป็นกรรมนี้ เราขอขมาลาโทษที่นี้

กรรมของสัตว์ สิ่งทีกระทบกระเทือนก็เรื่องของเขา ผลของวิญญูะ ชีวิตเหมือนกับขยะ
ลอยไปในแม่น้ำ ไปปะกันแล้วก็แยกจากกันเท่านั้นนะ ไม่มีอะไร ไม่ต้องไปกัมหัวให้ใคร ไม่ต้อง
ให้ใครหมิ่นหมายเกียรติ แต่เราขมาลาโทษ แล้วเราจะมีธรรมโอสถรักษาใจของเรา

เราไม่ไปหมิ่นแคลนใคร เราไม่ไปเหยียดหยามใคร แล้วเราก็ไม่ให้ใครเหยียดหยามดู
หมิ่นดูแคลนเหมือนกัน แต่เราเห็นว่าเป็นข้อเท็จจริง เป็นสัจธรรม เราก็ขอขมาลาโทษ จบ

การอุทิศบุญกุศลให้กับเจ้ากรรมนายเวรจะช่วยให้เราหายเจ็บไข้ได้ป่วยได้เร็วขึ้นบ้าง
ไหมเจ้าคะ

มันแน่นอนอยู่แล้ว มันแน่นอนอยู่แล้ว การอุทิศเจ้ากรรมนายเวร สิ่งใดที่มันขาดตก
บกพร่อง บ้านเรา เดียวนี้มีริโมตนะ กลับบ้านก็กดเปิดประตูด้วย กดแอร์ไว้ก่อนให้มันเย็นๆ เลย
ล่ะ แล้วเข้าบ้าน แหม! มันสุขสบาย

เห็นไหม นี่ไง

การอุทิศส่วนกุศลให้เจ้ากรรมนายเวรแล้วจะช่วยให้เราหายเจ็บไข้ได้ป่วยเร็วขึ้นหรือไม่
เราขมาลาโทษ สิ่งที่ทำให้อากาศปลอดโปร่งไป

ดูสิ เวลาถ้าเข้าหน้าหนาว เราอยากจะไปดูแสงเหนือ อยากจะใส่เสื้อผ้าสวยๆ อยู่เมือง
ร้อนมันก็อยากจะไปเมืองหนาว ไร่เมืองหนาวเขาดิ้นเกือบตาย เขาจะมานอนชายทะเลนี่ หน้า
หนาวขึ้นมามันหนีมาเลยนะ มาเที่ยวชายทะเล ไร่เราก็อยากจะไปดูแสงเหนือ

นี่เหมือนกัน การอุทิศบุญกุศลให้กับเจ้ากรรมนายเวรจะช่วยให้หายเจ็บไข้ได้ป่วยเร็วขึ้น
หรือไม่

ถ้าบรรยาการที่ดั่งงาม ทุกอย่างที่ดีงาม มันดีขึ้นทั้งสิ้น แต่ถ้าการขอขมาลาโทษ เจ้ากรรม
นายเวรนะ มันก็มีหลายระดับไข้ไหม ระดับที่อาฆาตมาดร้าย ระดับที่ว่าสิ่งที่ว่าผูกพันกัน
จนเกินไป สิ่งที่ว่ารู้เท่าไม่ถึงการณ์ สิ่งทีผิดเพิน มันให้อภัยกันทั้งนั้นนะ สิ่งทีมันเป็นการอาฆาต
มาดร้าย การคาดคั้น เขาจะให้ภัยชนิดหนึ่ง ไม่ให้อภัยเลย ยิ่งไปสะกิดมันยิ่งไปทำแผลให้
กำเริบ

เจ้ากรรมนายเวร มันก็เหมือนกับสิ่งที่ฝังตรงข้าม หน้าเนื้อ ใจเสือ หน้าขึ้นบาน ใจเป็นยักษ์เป็นมาร กิเลสในใจของคนน่ากลัวมาก กิเลสในใจของคน โอ้ย! โหดร้าย โหดร้ายที่มันทำตัวมันเองแล้วมันยังระรานเราอีกต่างหาก กิเลสมันน่ากลัวมาก

ฉะนั้น ไม่ต้องไปขุดไปคุ้ยมัน ขอขมาลาโทษด้วยหัวใจของเรา แล้วสัตว์โลกมันจะเป็นอย่างไรก็กรรมของสัตว์ มันก็เป็นทิวฐิฐิเป็นมานะ เป็นบาปเป็นกรรมของเขา เราจะไปแบกรับอะไรเขา แต่บาปกรรมที่มันมาถึงเรา เราก็พยายามจะบรรเทาทุกข์ ทำให้ดีขึ้น

แล้วมันจะเป็นได้จริงไหม

แน่นอน

เราไม่ผูกพยาบาทอาฆาตใคร มีความสุขน่าดูเลยนะ เราไม่ยุ่งกับใครเลย ใ้ใครมันจะยุ่งก็เรื่องของมัน ใ้เราไม่ไปยุ่งกับใครเลย แล้วเรามีอะไรเราเจอจานเขา เราให้อภัยทั้งสิ้น เราให้หมดเลย คือไม่เก็บไว้ในใจเลย ในใจนี้เปิดหมดเลย เปิดกว้างให้เป็นไปโดยธรรม จบเลย

แล้วจะหายดีไหม

ดี ทุกอย่างต้องดีขึ้นแน่นอน

การอุทิศบุญให้กับเจ้ากรรมนายเวรจะช่วยให้เราหายเจ็บไข้ได้ป่วยได้เร็วขึ้นจริงไหมคะ

แน่นอน

เข้าโรงพยาบาลไป เราไปโดยกฎโดยกติกาของโรงพยาบาล แล้วเราก็ไปนั่งรอคิวตามคิว แล้วเราก็ได้คิวของเรา เราก็เข้าโรงพยาบาลไป ถูกต้องชอบธรรม เราจะไปลัดเขา เราจะไปแซงหน้าเขา เราจะไปให้คนที่นั่งรอแล้วลูกให้เรานั่ง นี่ขัดแย้งข้อเท็จจริงทั้งหมด

ที่นี้ที่เราทำๆ อยู่ ทำแล้วมันดีไหม

ดีสิ มันจะหาให้ดีขึ้นนะ อย่างน้อยมันก็ให้เราสบายใจ อย่างน้อยไปหาหมอคราวนี้หายเลย เพราะได้อุทิศส่วนกุศลแล้ว หมอให้ยามานี้ แหม! ยามีค่ามากเลย

แต่ถ้ามันทุกข์มันร้อนนะ หมอให้ยา ก็ “ให้ยาผิดหรือเปล่า” หมอให้ยามา “หมอให้ยาใหม่ได้ไหม” มันไปสอนหมออีกต่างหากนะ เพราะหมอให้ยามาไม่หาย ถ้าหนูช่วยสั่งนี้หาย เห็นไหม มันขัดแย้งกันไปหมดนะ

ฉะนั้นบอกว่า ถ้าอุทิศบุญกุศลแล้วมันจะช่วยรักษาให้ดีขึ้นไหม

ดีขึ้น ดีขึ้นด้วยมี มีคุณธรรมในใจใจ พุทโธๆ ของเรา ศีกษารวมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพราะเราไม่ดูแลร่างกายของเราให้แข็งแรง มันก็เจ็บไข้ได้ป่วย แล้วถ้ามันแข็งแรงขึ้นมา มันก็จะหายของมันไป ถ้ามันยังไม่หาย เราก็รักษาของเราไปด้วยข้อเท็จจริง อย่าไปยึดมั่นถือมั่น อย่าไปผูกให้มันเป็นภาระขึ้นมาในใจของเรา จบ

ถาม : ข้อ ๒๘๙๑. เรื่อง “ชำระศีล”

น้อมถึงอาจารย์ คุณพ่อคุณแม่ไม่เคยคุมเงิน ให้หยิบใช้ได้ตามสบาย และไม่ได้กำหนดว่าให้ใช้อะไรและห้ามใช้อะไร แต่เป็นที่รู้กันว่าห้ามใช้สิ่งเปลือง และคุณพ่อไม่ศรัทธาในศาสนา

๑. ข้าพเจ้านำเงินพ่อแม่ไปให้กับบุคคลฆราวาสที่เขาว่าเขามีคุณธรรม แล้วมาระลึกได้ที่หลังก็เลยเสียใจ

ตอบ : ข้อที่ ๒. อาจารย์ที่เอาเงินไปให้นี้ คิดว่าจะจะเป็นพระอรหันต์ แล้วมันไม่เป็น

แล้วข้อที่ ๓/๑. ๓/๒. ยึดยาวไปหมดเลย เราจะตอบเฉพาะข้อที่ ๑.

ข้อที่ ๑. เอาเงินพ่อแม่ไปใช้จ่าย เสรีแล้วพ่อแม่ไม่ศรัทธาในศาสนา ใ้เราก็ไปศรัทธาว่า ผู้ที่เราจะไปศรัทธาเขา เขาจะพาให้เราไปถึงนิพพานได้ แล้วพอเสร็จแล้วเขาไม่จริง

อันนี้จบ มันจบตั้งแต่ที่ต้นแล้ว

เพราะว่าธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ ถ้าพูดถึงมีครูบาอาจารย์ที่ดีงามนะ ถ้าครูบาอาจารย์ที่ดีงามท่านบอกว่า กาลามสูตร อย่าให้เชื่อ อย่าให้เชื่อ

อย่าเชื่อคนง่าย ๆ สิ อย่าเชื่ออุคมิภาวะอ่อนแอ อยากได้เป็นคนดี อยากเป็นคนดี อยากจะถึงที่สุดแห่งทุกข์ อยากมีความดีงาม ไฟนี้แรง ไฟแรงเขาหลอกง่ายเลย

ศีลจะรู้ได้ต่อเมื่ออยู่ด้วยกัน ธรรมะจะรู้ได้ตอนเขาสอนเรา เขาสอนเราเรื่องอะไร

แต่ถ้าเป็นธรรมๆ นะ เขาสอนให้ทำแต่ความดี เขาไม่ทำความชั่ว ใ้ทำที่ผิดศีลผิดธรรม เขาไม่ให้ทำ ไม่มีครูบาอาจารย์องค์ไหนหรอกที่สอนให้ผิดศีลผิดธรรม เขาจะสอนให้สิ่งที่ดีงาม ทั้งสิ้น ถ้าเขาสอนให้ผิดศีลผิดธรรมนะ มันก็ไม่ใช่อุญแล้ว แล้วไม่ใช่แล้วมันก็เข้ากับกาลามสูตร ใ้

พระพุทธเจ้าสอนไว้เอง ห้ามเชื่อว่าอาจารย์เรา ให้เชื่อผลว่า เราทำตามอาจารย์แล้วใจเราดีขึ้นหรือไม่

เขาให้ผลของการปฏิบัตินะ เขาให้ผลใ้ ถ้าผลของการปฏิบัติที่ดีงาม มันจะพาเราไปที่ดี งาม ถ้าผลการปฏิบัติไม่ดีงามมันยิ่งเศร้าหมอง มันทุกข์ แล้วมันก็ไม่เป็นศีลขึ้นมา เห็นไหม

นี่พูดถึงว่าข้อที่ ๑. ใ้ที่ว่าเอาเงินเอาทองของเราไปดูแลคนอื่น จบ

แล้วข้อที่ ๒. อากการแบบนี้มันเป็นการขโมยหรือไม่

มันชัดๆ อยู่แล้ว ลิ่นชักเปิดหีบเอง มันขโมยอยู่แล้ว

ถ้าใ้ใช้สอยรู้กัน

แต่นี้มันเป็นการขโมยอยู่แล้ว แล้วเป็นการขโมย มันเป็นเงินงสี เป็นเงินของบ้าน แล้ว ในงสีใ้มีสิทธิจ่ายใ้สอย เราก็จ่ายใ้สอย แต่เขาใ้ใช้สอยสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรม ถ้า เราถูกต้องชอบธรรมแล้ว แล้วตอนนี้พอรู้ว่าตัวเองเอาไปปรนเปรอคนอื่น พอปรนเปรอคนอื่น แล้วเขายังชวนใ้ไปทำผิดกฎหมายอีก ก็เลยบอก เฮ้ย! นี่มันไม่ใช่กัลยาณมิตรแล้วแหละ ใ้นี้ มันจะพาไปทำแต่ทุกข์ ไม่คบ พอไม่คบก็คิดได้ พอคิดได้ อยากรจะเอาเงินมาคืนพ่อแม่

ทำหน้าที่การงานไป มันไม่มีหนี้สินเป็นตัวเลข มันไม่มีหนี้สินว่าเราต้องใ้หนี้ใ้สินใน เกะนั้นเท่าไร แต่มันเป็นงสี มีสิทธิใ้ เราก็ใ้ไปด้วยความเห็นผิด แต่ตอนนี้มันเห็นผิดแล้วมัน สำนึกได้แล้ว เราจะเอาเงินมาชดใ้งสีอย่างไร

ก็ทำดีใ้ ดูแลพ่อแม่ พระอรหันต์ในบ้าน ไม่ต้องไปพระอรหันต์เป็นคฤหัสถ์แล้วพาออก นอกอุ้งนอกทางนั้น

พระอรหันต์ในบ้าน พระอรหันต์ในบ้านไม่ศรัทธาในศาสนา พระอรหันต์ในบ้านไม่ให้ประพฤติปฏิบัติ แต่พระอรหันต์ในบ้านก็เป็นพระอรหันต์ตั้งแต่ให้ชีวิตนี้มา

ที่นี้พระอรหันต์ในบ้าน ก็ดูแลพระอรหันต์บ้าน รักษาน้ำใจของท่าน อย่าหักหาญน้ำใจจนเกินไป เราก็ดูแลท่านไปโดยที่ท่านไม่ศรัทธา

เราว่าศรัทธา แต่เพราะลูกๆ มันไปโง่งมโง่งงให้เขาหลอก พ่อแม่เลยมีปฏิกิริยา

ถ้ามีปฏิกิริยา ถ้าสิ่งที่ดีงาม เราเองเรายังอยากจะประพฤติปฏิบัติ เราเองเรายังอยากจะสิ้นกิเลส แล้วพ่อแม่ไม่อย่างมีความสุขใช่ไหม พ่อแม่ไม่อย่างสิ้นกิเลสเหมือนกันหรือ แต่พ่อแม่ก็ห่วงเอ็งนั่นแหละ เขาห่วงคนในครอบครัวนั่นแหละ เพราะเขาเป็นคนควบคุมดูแล เขาพยายามจะตัดท้ายเรือให้ไปทางที่ถูกต้องชอบธรรม

ถ้าเราทำถูกต้องชอบธรรมแล้ว เราไม่ต้องไปเป็นห่วงเป็นใยว่าเราจะใช้หนี้ใช้สินในครอบครัวอย่างไร แล้วเราขโมยเงินไปใช้อย่างไร

มันเป็นกงสี มันเป็นสิทธิ แต่ว่าผิดหรือถูก เรามีความละเอียดแก่ใจเราเอง ถ้าเรามีความละเอียดแก่ใจเราเอง เราก็ทำคุณงามความดีของเรา เราก็พยายามบริหารจัดการให้กลับมากุศลสมบุญเหมือนเดิมก็จบ

ข้อ ๓. เรื่องศีล

ศีลก็คือศีล ผิดก็คือผิด ถูกก็คือถูก สิ่งที่ดีก็คือผิด ถูกก็คือถูก มันก็ผิดไปแล้ว ผิดไปแล้วมันเป็นอดีต เห็นไหม

สิ่งที่เธอทำมาแล้วเสียใจภายหลัง สิ่งนั้นไม่ดีเลย

สิ่งไม่ดีเลยมันก็ผ่านไปแล้ว เราจะไปขอขมาลาโทษเพื่อจะให้ แหม! อยากรจะเป็นพระอรหันต์ ต้องศีลบริสุทธิ์ ทุกอย่างต้องบริสุทธิ์

คนมันมีกิเลส ศีล ๕ ศีล ๘ ศีล ๑๐ ศีล ๒๒๗ แล้วผิดไปแล้ว เวลาบอกพระ พระก็ปลงอาบัติ ใช้นี้จะต้องไปขอขมาลาโทษ

จะไปให้เขาหมิ่นแคลนใช่ไหม กรรมก็คือกรรมไง การกระทำไปแล้วระลึกได้ไม่ดีเลย จะไม่ทำต่อไป แล้วเราไม่ทำกับใครทั้งสิ้น ใจที่ผ่านไปแล้วก็ผ่านไป ไม่ต้องไปรื้อฟื้น ไม่ต้องไปบาค บั่นอะไรทั้งสิ้น เราจะรักษาศีลของเรา สิ่งใดที่ผ่านไปแล้วก็ผ่านไป

เพราะว่าเขาปรารถนา ปรารถนาจะสิ้นกิเลส สิ่งนี้เราจะต้องไปแก้ไข

ไม่ต้อง ถ้าจะแก้ไข อดีตชาติเราจะไปขอใครล่ะ อดีตที่แล้วๆ มา เราสร้างเวรสร้างกรรม อะไรมาบ้างล่ะ แล้วเราจะไปขออภัยกับใครล่ะ

แต่ถ้าเจ้ากรรมนายเวรไง คนมีเวรมีกรรมต่อกันถึงได้มาเกิดร่วมกัน เราถึงได้มาทำเวรทำ กรรมร่วมกัน สิ่งใดที่ผิดชั่วชอบธรรม เราจะไม่ทำอีก แล้วเราจะไม่ฟื้นฟูอะไรทั้งสิ้น มันผ่านไป มันผ่านไปมันก็จบไป ถ้ามันผ่านไปมันก็จบ เห็นไหม

ฉะนั้น สิ่งที่ว่า ถ้าทำผิดศีล แล้วตัวเองเป็นคนดี เคยทำผิดศีลแม้ขนาดที่ว่าฆ่าแมลงวัน อย่างนี้ นิ่งคำนวณดูสิ่งต่างๆ มันเป็นบาปเป็นกรรม

เวลาไฟแรงนะ อยากจะพ้นทุกข์ พออยากจะพ้นจากทุกข์ แล้วใจเรื่องนี้เรื่องมารยา สาไทย มันยังทิ่มแทงเราได้ขนาดนี้ แล้วจะพ้นทุกข์ๆ ไง

พ้นทุกข์ เราก็กลับมา ศีล อารามาศีล อารามาคือขอเอา ศีลที่เราวิบัติเอา อธิศีลมันจะ เกิดจากที่เราจะไม่ทำสิ่งที่เราเคยพูดมาว่า ได้ทำบาปทำกรรมอะไรมาบ้างเลย เราไม่ทำๆ ถ้ามี สติสัมปชัญญะ ไม่ทำ แล้วมันสังเวชด้วยนะ มันสังเวช

สัตว์ที่มันแย่งชิงกันมันแค่อาหาร มนุษย์เวลาทำร้ายกัน ทำร้ายกันด้วยเล่ห์ด้วยเหลี่ยม ด้วยกลทั้งสิ้น

ถ้าเราจะเป็นคนดี แม้แต่ฆ่าแมลงวันอย่างนี้ จะไปสารภาพบาป

เราจะบอกว่า คนไฟแรงนี่นะ ไฟแรงคืออยากพ้นจากทุกข์ อยากพ้นจากทุกข์ จะหาครู บาอาจารย์ที่ดั่งาม แล้วถ้าครูบาอาจารย์ที่ดั่งาม

ถ้ามันไม่ดั่งาม เห็นไหม ต้น กลาง ปลาย เริ่มต้น ท่ามกลาง ที่สุด ไม่เหมือนกัน

ไปเห็นหน้าครั้งแรก แหม! พระอรหันต์เลยนะ เรียบร้อย แหม! น่าศรัทธามาก ท่ามกลาง มั่นชั้ล้วงกระเป๋ไปแล้ว ถึงที่สุด เปอร์ตพีดี ๆ นี้

เวลาถ้าศีลจะรู้ได้ต่อเมื่ออยู่ด้วยกัน ธรรมะจะรู้ได้ตอนอ้าปากนี่ ตอนเทศนาว่าการ ตอน บอกวิธีการจะสร้างคุณงามความดีนี้

ฉะนั้น สิ่งที่ว่ามันผ่านไป แล้ว ผ่านไปแล้วคือว่าเราโดนหลอกมารอบหนึ่งแล้วแหละ ไป เชื่อไปศรัทธาคนอื่นเขา แล้วพ่อแม่ก็ห้าม

ใช้เราก็ดี เก่งกว่า ไปมองว่าพ่อแม่ไม่ศรัทธา ไม่เชื่อในศาสนา เราเป็นคนเชื่อศาสนา เรา จะจัดการ

พ่อแม่เขารัตต์ตัณญา เขาผ่านชีวิตมามาก สิ่งใดหน้าไหว้หลังหลอกมานะเยอะ หน้าไหว้ หลังหลอกทั้งนั้นนะ ต่อหน้าหน้าไหว้หลังหลอก แล้วถึงหน้าไหว้หลังหลอกแล้วนะ เวลาต่อหน้า แหม! เขาทั้งเย็นทั้งยอ ทั้งยกทั้งย่อง ทั้งสรรทั้งเสริญ

เขาจะล้วงกระเป๋านะ

แต่ถ้าเป็นครูบาอาจารย์ของเราเขาไม่คิดอย่างนั้นหรอก ทรัพย์สินภายนอกมันเรื่อง ภายนอก โลกธรรม ๘ มีลาภเสื่อมลาภ มียศเสื่อมยศ ยศถาบรรดาศักดิ์ไร้สาระ ถ้าครูบา อาจารย์ของเรา คนเท่ากับคน

แล้วคนที่ประพฤติปฏิบัติ ใครนั่งสมาธิภาวนาได้ขนาดไหน มันทำได้ขนาดนั้น แล้วถ้า มันนั่งสมาธิภาวนาไม่ได้ ทำจิตสงบไม่เป็นเลย มันจะไปภาวนาอะไรกัน

เริ่มต้นภาวนามันก็ต้องรู้จักกายกับใจ

คนเรามีกายกับใจๆ แล้วเวลาร่างกาย กายกับใจ ร่างกายก็ส่วนร่างกาย หัวใจมัน ยิ่งใหญ่หนัก ยิ่งใหญ่หนัก เวลาภาวนาเขาจะเอาใจของเขาให้สงบให้ได้ก่อน ถ้าใจสงบแล้ว ใจดวง นั้นมันจะฝึกหัดประพฤติปฏิบัติขึ้นมา

เพราะที่เขาเขียนมานี้ มันมีที่ว่าเขาศรัทธาในศาสนา เขาอยากจะได้สิ่งกิเลส เขาอยากจะได้ นิพพาน เขาไม่ต้องการอะไรเลย

เพราะไม่ต้องการอะไรเลย ถึงโดนคนอื่นหลอกหมดเลยไง

ทรัพย์สินนี้เป็นของชาติของตระกูล เราก็ดูแลรักษา แล้วจะใช้สอย ใช้สอยมันเป็นประโยชน์เท่านั้น แล้วถ้าเสียสละทานก็เสียสละทาน เสียสละทาน แม้แต่สุนัขเรายังให้ได้ เวลาชมรมต่างๆ ที่เขาดูแลสัตว์ เขาก็ทำบุญกุศลของเขา เขาก็ทำเพื่อประโยชน์กับเขา

โอ้เราทำเพื่อประโยชน์ๆ ทำบุญทั้งเหว ไม่เอาหน้าเอาตาทั้งสิ้น เพราะเราทำบุญเพื่อให้หัวใจเข้มแข็งขึ้นมา แล้วเวลาเราจะประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เริ่มต้นถ้ามีครูบาอาจารย์ที่ดั่งาม

ครูบาอาจารย์ที่ดั่งาม การประพฤติปฏิบัติมันไม่ต้องใช้เงินใช้ทอง มันใช้เท่ากับก้นนั่งสมาธิ ก้นกับเท้า เท้าเดินจงกรมไง ยืน เดิน นั่ง นอน

มันไม่ต้องใช้อะไรเลย คือไม่ต้องเงินไม่ต้องทอง ไม่ต้องใช้อะไรเลย

ใช้เจตนา ใช้เจตนา ใช้ศรัทธา ใช้อำนาจวาสนาบารมี อำนาจวาสนาบารมีคือมันทนได้ ขันติบารมี ทนกับความทุกข์ความยากที่กิเลสมันพลิกมันแปลงได้ ทนได้ไง พระกรรมฐาน พระกรรมฐานเป็นผู้ที่แข็งแรงเข้มแข็งแก่การประพฤติปฏิบัติไง

โอ้มันไม่ใช่ มันลิเกหมอลำไง ปฏิบัติพอเป็นพิธี โยมไม่มา เดินจงกรมไม่เป็น พอโยมมานะ นั่งสมาธิ แฮม! ตัวตรงแนวเลย พอโยมกลับ แม่งสุขหัวคุยกันอีกแล้ว มันมีมารยาสาไถยทั้งนั้น

ถ้าไม่มีมารยาสาไถย มันทำที่ไหนก็ได้ มันไม่ต้องไปที่ชุมชนหรือเห็นไหม ครูบาอาจารย์ของเรา หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านอยู่ในป่าในเขา คำว่า “ในป่าในเขา” คือไม่ยุ่งกับใคร

หลวงตาท่านพูด ถ้าพูดถึงโลก หลวงปู่มั่นนี่เศษผ้าขี้ริ้วเลย คือผ้าขี้ริ้วกับสังคมโลกมันไม่มีค่าเลยละ แต่ถ้าพูดถึงทางธรรม เศรษฐีธรรม เศรษฐี เศรษฐีคุณธรรม อยู่ในที่สงบสงัด อยู่ในข้อเท็จจริงโดยสัจจะความจริง ไม่มีมารยา ไม่มีสาไถย ไม่มีหน้าไหว้หลังหลอก ไม่มีกะล่อนปลิ้นปล้อน ไม่มีหน้าไหว้หลังหลอกไง

โยมมาละ แฮม! พระกรรมฐาน นักปฏิบัติ

โยมไม่มา มั่นนอนอย่างกับหมู นอนรอยโยมคนต่อไป จะนั่งภาวนาอดเขาต่อไง

ไร้สาระ

ฉะนั้น ถ้าจะเอาความเป็นจริง อยากจะเป็นพระอรหันต์ อยากจะสิ้นกิเลส เกิดจากความ
เพียร ฝ่าเท้าเดินจงกรม ก็นั่งสมาธิ ไม่ต้องเงินไม่ต้องทองด้วย ไม่ต้องอะไรเลย

หัวใจ

มาวัดเอาหัวใจมา อย่าเอาเกียรติยศ เกียรติศักดิ์มา ไร้สาระ

หัวใจนั้นนะตัวสำคัญ

นี่ก็เหมือนกัน ในการประพฤติปฏิบัติ ถ้ามันจะเอาจริงนะ

นี่พูดถึงคำถาม ที่พูดนี้เพราะอะไร เพราะเวลาเขาพูด เขาพูดว่าอยากจะมีคุณธรรม
อยากชวนชวน พ่อแม่ไม่ศรัทธา แล้วเวลาทำขึ้นมา ไปตามกระแสสังคม กระแสโลก ปฏิบัติพอ
เป็นพิธี เอาพิธีกรรมมาหลอกมาลวงกัน อ่อนแอ อ่อนไหว หัวใจอ่อนไหวมาก สังคมไทยหลอก
ง่ายๆ ไม่ใช่สังคมไทย สังคมโลกเลย

ทางตะวันตกเขาต้องการความสงบ ต้องการสมาธิ ต้องการจิตตั้งมั่น เขาไม่มีศาสนา
เขายังจับหลักจับแก่นของศาสนาได้

ไอ้เราชาวพุทธแท้ๆ เลย จะทำอะไรนี้ แหม! ลีลา มันมีแต่มารยาททั้งนั้นนะ จะทำอะไรก็
ต้องมีเงินมีทอง ก็ต้องแสวงหาสถานที่ ต้องชวนชวนเอาเงินมาปุ้จะได้นั่งได้ จะเดินจงกรมก็เอา
เงินมุงไว้เพื่อกันแดดกันฝนจะเดินจงกรม จะได้เป็นพระอรหันต์ มันเป็นไปได้ไม่ได้ มันถึงบอกว่า
มันอ่อนแอไง

เวลาไฟแรงๆ ไฟแรงก็อยากปฏิบัติ แต่เวลาอำนาจวาสนาบารมีทำไม่ไถ่ขนาดนี้วะ ทำไม
ให้คนนั่นหลอก คนนี้หลอก

พระพุทธเจ้าบอกเลย กาลามสูตร ห้ามเชื่อ ห้ามเชื่อแม้แต่อาจารย์ของตน

เพราะอาจารย์ เห็นใหม่ เวลาบวชพระ อุปัชฌาย์อาจารย์มีกระสันอยากจะสึก
สังฆวิहारิกต้องพาไปหาครูบาอาจารย์ พยายามโน้มน้ำหนักให้สืบทอดพระพุทธศาสนา

อุปัชฌาย์อาจารย์ ถ้าลูกศิษย์จะสึก กระสันจะสึก กระสันจะสึก ครูบาอาจารย์กระสันจะ
สึก นี่ในวินัยมีหมคนะ ในพระไตรปิฎก ถ้าครูบาอาจารย์กระสันจะสึก สังฆวิहारิกพยายามพา
ไปกราบพระ พาไปอบรมบ่มเพาะให้อยู่ในศาสนา

นี่ไง แล้วบอกว่าหาครูบาอาจารย์ที่ดีงามๆ

เวลากระสันจะสึก แล้วเวลาพระเล็กแฉกรน้อยจะสึก ครูบาอาจารย์ท่านก็คุมครองดูแล
เพราะอะไร เพราะไม่มีสังฆกรรมในหัวใจไง เพราะไม่เป็นความจริงไง

แล้วเราเป็นฆราวาส เราเป็นคนนอก เราจะรู้ได้อย่างไร

ทีนี้เราโดนหลอกไง พอโดนหลอก ตอนนี้อยู่แล้วว่าเขาหลอกไง ถ้ารู้ว่าเขาหลอกแล้ว กาลามสูตรก็
ไม่ให้เชื่อใจ แล้วสิ่งที่ผ่านไปแล้วก็ผ่านไป

จะไปขอขมาลาโทษ จะไปอะไร

กรรมของสัตว์ ขอขมาลาโทษก็ใจของเรานี่ รตนตฺตเยฯ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ถ้า
เรามีความเห็นผิดจากพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์อย่างไร ขอขมาลาโทษ แล้วเราจะสร้างคุณ
งามความดีต่อเนื่องไป

เรามีพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์เป็นไตรสรณคมน์ เป็นแก้วสารพัดนึก แล้วเราฝึกหัด
ปฏิบัติของเราขึ้นมาให้จิตใจเราแข็งแรงขึ้นมา อย่าให้อ่อนแอ

ไฟแรง อยากพ้นทุกข์ แต่วุฒิภาวะอ่อนด้อยมาก ให้คนหนุ่มก็จุง คนนี้ก็จุง

ไม่ต้องใครจุง ธรรมและวินัยเป็นศาสดาของเรา ศึกษาค้นคว้าได้ แล้วครูบาอาจารย์ที่ดี
งามเราก็รู้ได้ สัมผัสได้

คนจริงสัมผัสได้นะ ไ้มารยาสาไทยตาหวานเยิ้มเลยนะ นั่นแหละระวังให้ดี แต่ถ้าเป็น
ความจริงแล้ว ถ้าเป็นของจริงใจ ไม่มีมารยาสาไทย เสมอต้นเสมอปลาย จริงทั้งต่อหน้าและลับ

หลัง ถ้าเป็นความจริง ความจริงมันไม่ออกเซาะ ไม่ขอละ ไม่อดอ่อน ออกเซาะขอละนั่นนะ
ดวงโลกทั้งนั้นนะ

นี่พูดถึงว่า จะไปขอขมาลาโทษอะไร ไม่ต้อง ฝึกใจเราให้เข้มแข็ง ธรรมและวินัยคือ
ศาสดาของเรา ธรรมและวินัย พระไตรปิฎกเป็นศาสดาของเรา แล้วมีครูบาอาจารย์ หลวงปู่
เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านประพฤติปฏิบัติได้ตามความเป็นจริง ท่านถึงเข้มแข็งเข้มชั้นอยู่ในธรรม

ธรรมทายาท เพชรน้ำหนึ่ง แล้วสังคมก็กระพือกัน ก็หาเอาชื่อเสียง เกียรติศักดิ์ เกียรติ
คุณของท่านไปหากินกัน

ไปหากิน ไม่ใช่หาธรรม

ถ้าไปหาธรรม เขาก็มีฤดูดงควัตร เขาจะอยู่โคนไม้ เขาจะอยู่ในที่สงบสงัด ถ้าเขาเคารพ
บูชาหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น แล้วเอาไปแสวงหาสังฆธรรม เขาจะทำตัวของเขาให้มีคุณธรรม

ถ้าเอาไปหากินก็เอาไปออกเซาะ เอาไปขอละ เอาไปล้วงกระเป๋า ไร้สาระ เอวัง